

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos Vyriausybės
2002 m. gegužės 24 d. nutarimu Nr. 727
(Lietuvos Respublikos Vyriausybės
2007 m. sausio 31 d. nutarimo Nr. 142
redakcija)

**FINANSINIŲ NUSIKALTIMŲ TYRIMO TARNYBA
PRIE VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJOS**

2008 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

2009-02-20 Nr. 4/04-2-350

Vilnius

TURINYS

I. FNTT VEIKLOS ATASKAITOS SANTRAUKA.....	– 1 psl.
II. FNTT VEIKLAI ĮTAKOS TURĖJUSIŲ VEIKSNIŲ APŽVALGA	– 5 psl.
III. FNTT VYKDYTA VEIKLA IR PASIEKTI REZULTATAI.....	– 8 psl.
Strateginių tikslų įgyvendinimas.....	– 8 psl.
FNTT vykdytos programos.....	– 10 psl.
Tarpinstitucinių programų ir kitų projektų įgyvendinimas.....	– 16 psl.
Patvirtintų asignavimų panaudojimas.....	– 19 psl.
IV. ARTIMIAUSIO LAIKOTARPIO FNTT VEIKLOS PRIORITETINĖS KRYPTYS	– 20 psl.

I. VEIKLOS ATASKAITOS SANTRAUKA

Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau – FNTT) **misija** – apsaugoti valstybės finansų sistemą, atskleidžiant nusikalstamas veikas ir kitus teisės pažeidimus. FNTT **strateginis tikslas** – tobulinant veiklos metodus mažinti finansinių nusikaltimų neigiamą poveikį valstybės finansams.

FNTT strateginis tikslas įgyvendinamas vykdant operatyvines priemones, atskleidžiant nusikalstamas veikas finansų sistemai ir atliekant jų ikiteisminį tyrimą ir prevenciją, vykdant

pinigų plovimo prevencijos priemonės ir ES finansinių interesų apsauga, atliekant ūkio subjektų ir fizinių asmenų ūkinės finansinės veiklos tyrimus bei siekiant, kad ši veikla turėtų kuo didesnę įtaką realioms įplaukoms į valstybės biudžetą.

2008 metams FNTT patvirtintas ir vėliau patikslintas biudžetas sudarė **29 122 100 Lt** (arba 10,1 % daugiau negu 2007 metais), iš jų darbo užmokesčiui buvo skirta **18 017 000 Lt** (arba 16,37 % daugiau negu 2007 metais), turtui įsigyti – **2 423 000 Lt**. Be šių asignavimų **210 519 Lt (57,22 proc. nuo 367 911 Lt) sudarė ESF finansinės paramos lėšos**, skirtos projekto „FNTT administracinių gebėjimų stiprinimas ugdant darbuotojų anglų kalbos įgūdžius“ 2008 m. priemonėms vykdyti.

Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšos 2008 metais buvo skirtos dviejų patvirtintų programų priemonėms vykdyti:

- „Nusikalstamų veikų finansų sistemai atskleidimas ir ikiteisminis tyrimas, mokesčių išieškojimo priemonių vykdymas“ (**05 programa**). Šiai programai vykdyti buvo skirta **29 112,1 tūkst. Lt. Ji yra pagrindinė ir tęstinė.**

- „Specialioji lėšų, gaunamų už teikiamas paslaugas, administravimo programa“ (**81 programa**). Šiai programai vykdyti yra skirta **10 tūkst. Lt**. Ši programa yra tęstinė ir turi 1 tikslą.

- **2008 m. buvo tęsiama 50.2 „Specialioji pereinamoji laikotarpio institucijų plėtros priemonės programa“**. Programa turėjo 1 tikslą.

2008 metais nusikaltimai ir pažeidimai finansų sistemai buvo atskleidžiami ir tiriami vykdant operatyvinę veiklą, įvertinant ir realizuojant FNTT Pinigų plovimo prevencijos skyriaus (PPPS) gaunamą informaciją, atliekant tyrimą pagal medžiagas, gaunamas iš VMI ir įstaigų, administruojančių ES lėšas, kuriose išvelgiami finansinių nusikaltimų požymiai.

2008 metų pagrindiniai FNTT veiklos statistiniai rodikliai yra šie:

Pavadinimas	2007 m.	2008 m.
Atskleista nusikalstamų veikų	3 745	5899
Pradėta ikiteisminių tyrimų, iš jų	533	621
•pareigūnui pačiam nustačius nusikalstamos veikos požymius	282	343
Perduota į teismą ikiteisminio tyrimo bylų	305	371
Nutraukta ikiteisminio tyrimo bylų	287	284

Nutraukta ikiteisminio tyrimo bylų LR BK 38 str. nustatytais atvejais (susitaikymas)	65	76
Priimta atsisakymų pradėti ikiteisminį tyrimą	84	104
Išaiškinta ATP ¹	200	163
Surašyta ATPP ²	146	120
Skirta baudų už ATP(Lt)	35 625	46 700
Išaiškintų nuslėptų mokesčių suma (Lt)	48 946 659	33 034 606
Laikiniai apribota teisė į nuosavybę (nuosavybės vertė (Lt)	84 888 093	72 533 192
Ikiteisminio tyrimo metu fizinių ir juridinių asmenų savo noru atlyginta žala (Lt)	8 993 821	11 011 233
Patikrinta įmonių ir fizinių asmenų	542	453

2008 metais FNTT apskričių skyriuose pradėti 621 ikiteisminiai tyrimai pagal 5 899 nusikalstamas veikas, 158 ikiteisminiai tyrimai pradėti pagal gautas iš VMI medžiagas. FNTT 2008 metais ištirtos nusikalstamos veikos sudarė 84,9 proc.

2008 m. pagal operatyvinius duomenis pradėta 216 ikiteisminių tyrimų, t. y. 34,8 proc. nuo visų pradėtų tyrimų. 2008 m. ikiteisminio tyrimo pareigūnų iniciatyva buvo pradėti 343 ikiteisminiai tyrimai, 2007 m. – 282. Didžioji dalis (per 90 procentų) ikiteisminių tyrimų 2008 m. pradėta dėl dokumento suklastojimo ar suklastoto dokumento panaudojimo arba realizavimo (LR BK 300 str.), sukčiavimo (LR BK 182 str.) ir apgaulingo apskaitos tvarkymo (LR BK 222 str.). 2008 metais 371 byloje užbaigtas ikiteisminis tyrimas, iš jų 114 – kaltinamojo akto pateikimu (LR BPK 220 str.), 257 – supaprastinto proceso tvarka baudžiamuoju įsakymu (LR BPK 418 str.), 240 bylų išnagrinėta teismuose. 2008 m. gruodžio 31 dieną nebaigtų bylų likutis – 760.

2008 metais FNTT tyrėjai patikrino 453 įmones bei fizinius asmenis ir išaiškino 163 administracinių teisės pažeidimų. Buvo surašyta 120 protokolų bei 46 kiti dokumentai dėl administracinių teisės pažeidimų ir skirta 46 700 Lt baudų. Daugiausia – 88 protokolai – surašyta pagal LR ATPK 173¹ straipsnį dėl apskaitos taisyklių pažeidimų.

Per ataskaitinį laikotarpį išaiškinta 33 034 606 Lt nuslėptų mokesčių. 2008 metais ikiteisminio tyrimo metu fiziniai ir juridiniai asmenys savo noru į valstybės biudžetą atlygino

¹ ATP – administraciniai teisės pažeidimai.

² ATPP – administracinių teisės pažeidimų protokolai.

11 011 233 Lt žala. 1 665 101 Lt žala atlyginta ikiteisminio tyrimo bylose nustatytais LR BK 38 str. („Atleidimas nuo baudžiamosios atsakomybės, kai kaltininkas ir nukentėjęs asmuo susitaiko“) pagrindais. Siekiant užtikrinti, kad valstybei padaryta žala būtų atlyginta, juridiniams bei fiziniams asmenims 2008 metais buvo skirtas laikinas nuosavybės teisės apribojimas turtui, kurio vertė 72 533 192 Lt.

FNTT apskričių skyrių ūkinės finansinės veiklos tyrimus atliekantys specialistai iš FNTT ir kitų teisėsaugos institucijų pareigūnų gavo 808 užduotis atlikti fizinių bei juridinių asmenų ūkinės finansinės veiklos tyrimus. Šių padalinių specialistai, atlikę tyrimus, pateikė 898 specialisto išvadas bei paaiškinimus, iš jų: 806 specialisto išvadas, surašytas atskiru dokumentu, 27 specialisto išvadas, įrašytas į tyrimo veiksmo protokolą, ir 65 specialisto paaiškinimus. Specialistų atliekamų tyrimų efektyvumas, išreiškiamas atliktų ūkinės finansinės veiklos tyrimų ir atskiru dokumentu pateiktų specialisto išvadų skaičiaus santykiu su gautų užduočių tyrimams atlikti skaičiumi, yra labai aukštas (99,75 %) ir viršija Tarnybos strateginiame plane numatytą tyrimų efektyvumo rodiklį (91 %). 2008 metais, atlikus ūkinės finansinės veiklos tyrimus, išaiškinta 28 389 069 Lt nuslėptų mokesčių.

Didžiausia žala valstybės biudžetui daroma sukčiaujant pridėtinės vertės mokesčio mokėjimo srityje, t. y. apgaule įgyjant ar išvengiant mokėti PVM, darant kitas su tuo susijusias nusikalstamas veikas: klastojant ir panaudojant apskaitos dokumentus, užsiimant neteisėta ūkine veikla, steigiant įmones neteisėtai veiklai nuslėpti ar joms vadovaujant. Aiškindami ir tirdami neteisėto PVM grąžinimo iš valstybės biudžeto ar nemokėjimo į valstybės biudžetą atvejus FNTT padaliniai 2008 metais atliko 194 ūkio subjektų patikrinimus, pradėjo 198 (2007 m. – 143) ikiteisminius tyrimus, išaiškino 20 772 932,05 Lt (2007 m. – 28 314 214 Lt) neteisėtai nesumokėto ar neteisėtai susigrąžinto iš valstybės biudžeto PVM. Per 2008 metus atskleista neteisėtai įgyto ar nesumokėto į valstybės biudžetą pridėtinės vertės mokesčio suma sudarė daugiau kaip 62,9 procento visos išaiškintos nuslėptų mokesčių sumos.

FNTT, užtikrindama Europos Sąjungos finansinių interesų apsaugą nuo kriminalinio poveikio, atskleidžia ir tiria nusikalstamas veikas, susijusias su neteisėtu Europos Sąjungos paramos lėšų gavimu ir panaudojimu. 2008 metais FNTT pareigūnai išanalizavo informaciją dėl 45 ES paramos sutarčių, kurių bendra vertė siekia daugiau nei 110 mln. Lt, patikrino 170 rangovų, subrangovų, prekių tiekėjų bei paslaugų teikėjų, susijusių su įgyvendinamais projektais. Pagal patikrinimo rezultatus bei surinktą medžiagą 2008 m. pradėti 22 ikiteisminiai

tyrimai dėl 85,7 mln. litų dydžio bendros ES finansinės paramos lėšų, kurių metu nustatyta, kad projektų vykdytojai pasikėsino neteisėtai gauti 11 mln. litų ES paramos lėšų bei neteisėtai gavo daugiau nei 8,5 mln. litų ES paramos lėšų (laikinais apribota teisė į daugiau nei 12,1 mln. litų vertės nuosavybę).

Svarbi Tarnybos veiklos kryptis – tinkamas pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priemonių įgyvendinimas, kova su nusikalstamu būdu įgytų pinigų ar turto legalizavimu. Įgyvendinant 2008 metais pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priemones pagrindinis dėmesys buvo skiriamas:

- tarptautinio sukčiavimo problematikai;
- Lietuvos fiktyvių įmonių problematikai;
- tranzitiniam neaiškios kilmės piniginių srautų judėjimui per Lietuvos kredito įstaigas;
- fiktyvių Latvijos įmonių, kurios naudojasi Lietuvos kredito įstaigų paslaugomis, problematikai.

Per 2008 FNTT gavo 203 pranešimus apie įtartinas pinigines operacijas. Atlikus analizę į FNTT apskričių skyrius ir kitas institucijas tolesniam tyrimui išsiųsti 105 pranešimai, kurių pagrindu FNTT padaliniai pradėjo 15 ikiteisminių tyrimų, iš jų 5 pagal LR BK 216 str. Iš viso FNTT padaliniai pradėjo 11 ikiteisminių tyrimų dėl pinigų plovimo. Nustačius įtartinas pinigines operacijas kredito įstaigose pagal Pinigų plovimo prevencijos įstatymą buvo sustabdytos lėšos sąskaitose įvairia valiuta maždaug už 9 500 000 Lt, o pradėtuose ikiteisminiuose tyrimuose areštuota apie 8 000 000 Lt lėšų įvairia valiuta.

Įgyvendinant Valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo reikalavimus visuose padaliniuose palaipsniui yra diegiamos FNTT patalpų ir išlaptintos informacijos fizinės, mechaninės, vaizdo stebėjimo ir elektroninės apsaugos priemonės.

II. INSTITUCIJOS VEIKLAI ĮTAKOS TURĖJUSIŲ VEIKSNIŲ APŽVALGA

Atskleisdama ir tirdama nusikalstamas veikas FNTT konstruktyviai bendradarbiavo su mokesčio administratoriais, Valstybine darbo inspekcija ir Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba. Buvo vykdomos bendros priemonės bei keičiamasi turima informacija. Tarnyboje yra įrengta 20 darbo vietų darbui su Tarpžinybine duomenų saugykla. Bendradarbiaujant su Valstybine mokesčių inspekcija centriniu lygmeniu buvo siekiama padėti

Tarnybos apskričių padaliniais bendradarbiauti su teritoriniais AVMI konstruktyviai, kad FNTT pareigūnai nebūtų apkrauti nereikšmingomis mokesčių inspekcijų medžiagomis ir galėtų daugiau laiko skirti darbui pagal nustatytas prioritetines veiklos kryptis. Buvo dalyvaujama vykdant tarpžinybinius priemonių planus, skirtus kovai su kontrabanda ir nelegalia prekių apyvarta, oficialiai neapskaityta ekonomika stiprinti, patvirtintus Nuolatinės komisijos valstybės ekonominės bei finansinės kontrolės ir teisėsaugos institucijų bendradarbiavimui koordinuoti posėdžiuose.

2008 m. pagrindiniai Tarnybos tarptautinio bendradarbiavimo tikslai buvo stiprinti konstruktyvius ir draugiškus bendradarbiavimo santykius su užsienio, ypač kaimyninėmis valstybėmis, įsijungti į tarptautinių organizacijų bei procesų veiklą.

Per 2008 m. Tarnybos pareigūnams buvo organizuotos 52 užsienio komandiruotės 94 pareigūnams (atitinkamai 2007 m. 50 komandiruočių dalyvavo 66 pareigūnai). Daugiausia dalyvauta darbo grupių posėdžiuose (Europos Komisijos Pinigų plovimo ir terorizmo finansavimo prevencijos komitetas, Finansinės žvalgybos padalinių darbo grupė, MONEYVAL, OLAF atstovų spaudai tinklas, 280 straipsnio darbo grupė, Pažeidimų analizės darbo grupė, NVS šalių–dalyvių finansinių tyrimų institucijų vadovų koordinacinė taryba). Iš viso įvyko 17 darbo grupių posėdžių, kuriuose dalyvavo 20 pareigūnų.

Taip pat 27 Tarnybos pareigūnai dalyvavo 15 seminarų ir mokymų. Pagrindinės temos buvo pinigų plovimo ir teroristų finansavimo nustatymas bei prevencija, turto susigrąžinimas, sukčiavimas ir lėšų konfiskavimas, ekonominiai ir finansiniai nusikaltimai.

Be to, buvo organizuoti 7 pažintiniai vizitai į užsienio giminigas institucijas: 3 pagal Techninės pagalbos ir keitimosi informacija biuro (TAIEX) programą (Jungtinė Karalystė, Švedija ir Portugalija), 1 pagal CEPOL programą (Belgija), 1 Tarnybos iniciatyva (Graikija) ir 2 pagal Pereinamojo laikotarpio institucijų plėtros priemonės projektą Nr. 2005/017-494-02-01 (Graikija). Iš viso vyko 30 pareigūnų.

Be to, 8 Tarnybos pareigūnams buvo organizuotos 3 stažuotės, iš jų 2 pagal Šiaurės ministrų tarybos mokymų programą (Norvegija, Danija) ir viena JAV ambasados Vilniuje iniciatyva (JAV).

Vyko nuolatinis bendradarbiavimas su Europos kovos su sukčiavimu tarnyba (OLAF), kuriai 2008 m. išsiųstos 42 ataskaitos apie pažeidimus, susijusius su neteisėtu ES paramos lėšų gavimu bei panaudojimu.

Per 2008 metus iš užsienio šalių valstybių institucijų buvo gauti 66 paklausimai dėl teisinės ir kitos pagalbos suteikimo ir išsiųsta į užsienį 20.

Siekiant tobulinti pareigūnų, tarp jų ir atstovaujančių ES institucijose Lietuvai, anglų kalbos įgūdžius, buvo vykdomas projektas „Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos administracinių gebėjimų stiprinimas ugdant darbuotojų anglų kalbos įgūdžius“, kuriam iš Europos socialinio fondo gauta finansinė parama.

2008 m. spalio 4 d. baigtas įgyvendinti Europos Komisijos 2005 m. rugpjūčio 2 d. sprendimu Nr. K(2005)2918 „Dėl Pereinamojo laikotarpio priemonės finansinės paramos skyrimo Lietuvos Respublikos instituciniams gebėjimams stiprinti“ patvirtintas Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos projektas Nr. 2005/017-494-02-01 „Bendrijos finansinių interesų apsauga ir kova su sukčiavimu“. Projekto tikslas – sustiprinti Tarnybos administracinius ir techninius gebėjimus, siekiant užtikrinti tinkamą informacijos analizę kovojant su sukčiavimu ir vykdant nusižengimų prevenciją. Projekto vertė siekė 2,4 mln. litų (0,7 mln. eurų, iš jų 0,035 mln. eurų bendrojo finansavimo lėšų).

Projektas susidėjo iš dviejų dalių: investicinės (įsigyta specialioji operatyvinė technika) ir „Dvynių“. Įgyvendinant „Dvynių“ dalį 2007 m. gegužės 22 d. pasirašyta vienu metų sutartis Nr. 2005/017-494-02-01-0002 su Graikijos finansų ir ekonomikos ministerijos Specialiųjų finansinių tyrimų tarnyba, o jaunesniuoju partneriu pasirinkta Švedijos mokesčių agentūra.

Sutarties vykdymo metu sukurta rizikos vertinimo metodika, atliktas mokymo poreikių vertinimas bei parengta mokymų strategija. Be to, buvo organizuoti personalo mokymai. Surengti 2 mokomieji vizitai į Graikiją, kuriuose dalyvavo 10 pareigūnų, bei 8 seminarai, kuriuose iš viso dalyvavo 312 Lietuvos ekspertų. Šiuose renginiuose dalyvavo tiek teisėsaugos, tiek už ES projektų administravimą atsakingų institucijų atstovai.

2008 m. įgyvendinant Europos Sąjungos teisės aktus bei ekspertų rekomendacijas iš esmės pakeista pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevenciją reglamentuojanti teisinė bazė. 2008 m. sausio 24 dieną įsigaliojo nauja Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo redakcija, kurios tikslas – pakeisti ir patikslinti galiojančio Pinigų plovimo prevencijos įstatymo nuostatas, siekiant įgyvendinti 2005 m. spalio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2005/60/EB dėl finansų sistemos apsaugos nuo jos panaudojimo pinigų plovimui ir teroristų finansavimui (toliau – Direktyva) nuostatas bei tobulinti Pinigų plovimo prevencijos įstatymo nuostatas bei jų taikymo praktiką, atsižvelgiant į Finansinių veiksmų darbo grupės

kovai su pinigų plovimu (FATF) 2003 m. rekomendacijas kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu srityje. Įgyvendinant Įstatymo nuostatas priimti Vyriausybės nutarimai:

2008-06-05 LR Vyriausybės nutarimas Nr. 562 „Dėl Kliento atliktų piniginių operacijų bei įtartinų ir neiįprastų piniginių operacijų ir sandorių registracijos žurnalų tvarkymo taisyklių patvirtinimo ir kliento veiklai būdingas dideles nuolatinės ir reguliarias pinigines operacijas apibūdinančio kriterijaus nustatymo“;

2008-07-09 LR Vyriausybės nutarimas Nr. 680 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. birželio 1 d. nutarimo Nr. 527 „Dėl Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos disponuojamos informacijos apie kliento operacijas su pinigais teikimo Lietuvos Respublikos teisėsaugos ir kitoms valstybės institucijoms taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“;

2008-07-09 LR Vyriausybės nutarimas Nr. 677 „Dėl Kriterijų, kuriais vadovaujantis piniginė operacija ar sandoris laikomi įtartinais ar neiįprastais, sąrašo ir Įtartinų piniginių operacijų ir sandorių sustabdymo ir informacijos apie įtartinas ar neiįprastas pinigines operacijas ar sandorius pateikimo Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybai prie Vidaus reikalų ministerijos tvarkos aprašo patvirtinimo“;

2008-09-28 LR Vyriausybės nutarimas Nr. 942 „Dėl Kriterijų, kuriais vadovaujantis klientas laikomas keliančiu mažą pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo grėsmę, ir kriterijų, kuriais vadovaujantis laikoma, kad yra didelė pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo grėsmė, sąrašo, Kliento ir naudos gavėjo tapatybės, kelių tarpusavyje susijusių piniginių operacijų nustatymo taisyklių patvirtinimo ir informacijos apie pastebėtus galimo pinigų plovimo ir teroristų finansavimo požymius, Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo pažeidimus ir priemones, kurių buvo imtasi prieš pažeidėjus, pateikimo tvarkos nustatymo“.

III. FNNT VYKDYTA VEIKLA IR PASIEKTI REZULTATAI

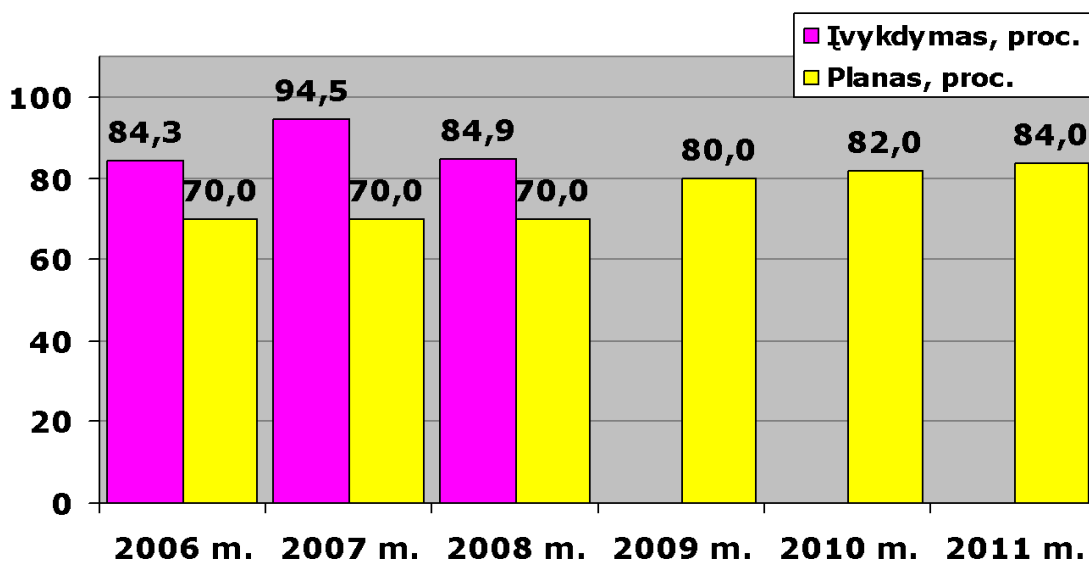
Strateginio tikslo įgyvendinimas

FNNT misija – apsaugoti valstybės finansų sistemą atskleidžiant nusikalstamas veikas ir kitus teisės pažeidimus.

FNTT strateginis tikslas – tobulinant veiklos metodus mažinti finansinių nusikaltimų neigiamą poveikį valstybės finansams.

2008 m. efekto kriterijus – ištirtos nusikalstamos veikos finansų sistemai (proc. nuo užregistruotų nusikalstamų veikų). 2008 metais ištirta **84,9 proc.** Efekto kriterijaus planas įvykdytas **121,29 proc.**

Strateginis tikslas įgyvendinamas vykdant operatyvines priemones, atskleidžiant ir atliekant nusikalstamų veikų finansų sistemai ikiteisminį tyrimą, vykdant pinigų plovimo prevencijos priemones ir ES finansinių interesų apsaugą, atliekant ūkio subjektų ir fizinių asmenų ūkinės finansinės veiklos tyrimus, vykdant nusikalstamų veikų finansų sistemai prevenciją, siekiant, kad ši veikla turėtų kuo didesnę įtaką realioms įplaukoms į valstybės biudžetą, buvo dalyvauta vykdant Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo, Nacionalinės nusikaltimų prevencijos ir kontrolės programos, Nacionalinės narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos programos, Nacionalinės kovos su korupcija programos priemones. Tarnyba dalyvavo vykdant priemones, numatytas kitose valstybės lygmens programose, bei priemones, padedančias stiprinti operatyvines pozicijas, efektyviai spręsti problemas, susijusias su ES ir užsienio valstybių finansine parama, pinigų plovimo prevencijos priemonių įgyvendinimu ir pridėtinės vertės mokesčio (PVM) sukčiavimu. Vyko konstruktyvus bendradarbiavimas su OLAF, kitomis ES, užsienio valstybių ir šalies institucijomis, siekiant

tinkamai apsaugoti Lietuvos finansų sistemą nuo kriminalinio poveikio bei efektyviai spręsti integracijos į ES klausimus.

Prioritetinis dėmesys įgyvendinant FNTT strateginį tikslą 2008 metais buvo skiriamas:

- operatyvinėms pozicijoms stiprinti atskleidžiant ir tiriant nusikalstamas veikas, darančias didžiausią žalą valstybės biudžetui ir labiausiai kenkiančias Lietuvos tarptautiniam įvaizdžiui, kurios susijusios su didelės vertės pridėtinės vertės mokesčio (PVM) įgijimu iš valstybės biudžeto ar jo išvengimu apgaule; Europos Sąjungos fondų lėšų neteisėtu gavimu ir panaudojimu; nusikalstamu būdu įgytų pinigų ar turto legalizavimu. Daug dėmesio buvo skiriama nusikalstamų grupuočių finansinės veiklos atskleidimui, nusikalstamų veikų atskleidimui naftos produktų ir medienos realizacijos ūkio šakose, kuriose yra labiausiai paplitęs neteisėtas PVM lėšų iš valstybės biudžeto užvaldymas, įsteigiant tam tikslui fiktyvias įmones ir panaudojant jas neteisėtai veiklai nuslėpti;
  - ikiteisminių tyrimų per kuo trumpiausią laiką atlikimui;
  - Operatyvinės veiklos skyriaus ir padalinių, vykdančių operatyvinę veiklą, materialinei techninei bazei stiprinti;
  - Neteisėto paramos panaudojimo tyrimo skyriaus gebėjimams stiprinti (sudarant tinkamas darbo sąlygas, kuriant skyriaus materialinę ir techninę bazę);
  - valstybės tarnautojų kvalifikacijai kelti, skiriant ypatingą dėmesį tyrėjų ir specialistų kvalifikacijai;
  - teisinei bazei, reglamentuojančiai pinigų plovimo prevencijos priemonių įgyvendinimą Lietuvoje, derinti su ES teise (įgyvendinant 2005-12-15 įsigaliojusią Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2005/60/EB dėl finansų sistemos apsaugos nuo jos panaudojimo pinigų plovimui ir teroristų finansavimui);
  - patalpų ir išlaptintos informacijos fizinėms, mechaninėms, vaizdo stebėjimo ir elektroninės apsaugos priemonėms teritoriniuose padaliniuose įrengti (įgyvendinant Valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo reikalavimus);
  - informacinėms technologijoms ir informacinei sistemai tobulinti, teritorinių padalinių kompiuterių tinklams sutvarkyti;

- tolesniam bendradarbiavimui su mokesčio administratoriais, teisėsaugos institucijomis, Valstybine darbo inspekcija ir Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba vystyti, tarptautiniam bendradarbiavimui plėsti.

FNTT vykdytos programos

2008 metais FNTT buvo vykdomos 3 programos:

- Nusikalstamų veikų finansų sistemai atskleidimas ir ikiteisminis tyrimas, mokesčių išieškojimo priemonių vykdymas“ (**05 programa**). Šiai programai vykdyti buvo skirta **29 109 tūkst. Lt. Programa yra pagrindinė ir tęstinė.**

- „Specialioji lėšų, gaunamų už teikiamas paslaugas, administravimo programa“ (**81 programa**). Programai vykdyti yra skirta **10 tūkst. Lt.**

- **2008 metais buvo tęsiama 50.2** „Specialioji pereinamoji laikotarpio institucijų plėtros priemonės programa“.

05 programa „Nusikalstamų veikų finansų sistemai atskleidimas ir ikiteisminis tyrimas, mokesčių išieškojimo priemonių vykdymas“ susideda iš 8 tikslų:

- 1 tikslas – *Tobulinti nusikalstamų veikų finansų sistemai ikiteisminį tyrimą;*
- 2 tikslas – *Tobulinti pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priemonių įgyvendinimą;*
- 3 tikslas – *Tobulinti valstybės finansų sistemos apsaugą operatyvinėmis priemonėmis;*
- 4 tikslas – *Užtikrinti objektų ūkinės finansinės veiklos tyrimą ir specialisto išvadų pateikimą;*
- 5 tikslas – *Plėsti ir nuolat tobulinti FNTT informacinę sistemą, užtikrinti informacijos mainus;*
- 6 tikslas – *Stiprinti Europos Bendrijos finansinių interesų apsaugą;*
- 7 tikslas – *Ugdyti FNTT darbuotojų, vykdančių finansų sistemos apsaugą, administracinius ir profesinius gebėjimus;*
- 8 tikslas – *Užtikrinti geresnę valstybės biudžeto pajamų surinkimą, nusikalstamomis veikomis padarytos turtinės žalos valstybei atlyginimą.*

Programos tikslai 2008 m. buvo įgyvendinami vykdant Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006–2008 metų programos įgyvendinimo priemones, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. spalio 17 d. nutarimu Nr. 1020:

734. Parengti atitinkamų pinigų plovimo prevenciją reglamentuojančių Lietuvos Respublikos teisės aktų pakeitimo projektus (*atitinka 56 pirmąjį darbą*).

736. Įgyvendinti Nacionalinės narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos 2004–2008 metų programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2004 m. balandžio 8 d. nutarimu Nr. IX-2110, priemones.

1-ojo tikslo rezultato kriterijus: *Nusikalstamų veikų skaičiaus perduotose į teismą bylose padidėjimas (1 proc. nuo praėjusių metų rezultatu)*. Buvo planuota 4319, įvykdyta – 6209. Įvykdymo procentas – 143,76.

Vykdant programos 1 tikslą nevisiškai įvykdytas 3 produkto kriterijus : „*Išaiškintų administracinių teisės pažeidimų skaičius*“. Buvo planuota 170, įvykdyta – 163. Įvykdymo procentas – 95,88. (Žiūrėti – 1 priedą „Vertinimo kriterijų efekto, rezultato ir produkto 2008 m. suvestinė“). Šis produkto kriterijus neįvykdytas, nes didesnis dėmesys buvo skiriamas ne administraciniams teisės pažeidimams, o didesnę žalą valstybės finansų sistemai darančių daugiaepizodžių organizuotų nusikaltimų ištyrimui, juos darančių asmenų nustatymui (bylose įtarimai pareikšti ne pavieniams nusikalstamas veikas padariusiems asmenims, o nustatyti sudėtingi nusikalstamų veikų mechanizmai, funkcijų pasidalijimas tarp kaltininkų, bylose nustatyti platūs įtariamųjų ratai). Palyginus 2005–2008 metų statistinius duomenis administracinių teisės pažeidimų išaiškinimo skaičius tendencingai mažėja (2005 metais – 456, 2006 metais – 275, 2007 metais – 200, 2008 metais – 163).

2-ojo tikslo rezultato kriterijus: „*Bus efektyviai įgyvendinamos teisės aktuose numatytos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priemonės (išanalizuotų gaunamų pranešimų iš finansų įstaigų ir kitų subjektų apie įtartinas operacijas su pinigais (proc.)*“. Buvo planuota 100, įvykdyta – 100. Įvykdymo procentas – 100.

Vykdant programos 2 tikslą nevisiškai įvykdyti 3, 4 ir 5 produkto kriterijai (Žiūrėti – 1 priedą „Vertinimo kriterijų efekto, rezultato ir produkto 2008 m. suvestinė“):

3-asis kriterijus: „*Patikrintų dėl pinigų plovimo ir terorizmo finansavimo prevencijos priemonių įgyvendinimo finansų įstaigų ir kitų subjektų skaičius*“. Buvo planuota 30, įvykdyta –

1. Įvykdymo procentas – 3,33. Šis produkto kriterijus buvo nevysiškai įvykdytas dėl teisinės bazės keitimo procedūrų.

4-asis kriterijus: „*Administracinių teisės pažeidimų protokolų, surašytų dėl pinigų plovimo prevencijos priemonių įgyvendinimo tvarkos pažeidimų, skaičius*“. Buvo planuota 11, įvykdyta – 1. Įvykdymo procentas – 9,09. Šis produkto kriterijus taip pat buvo nevysiškai įvykdytas dėl teisinės bazės keitimo procedūrų.

5-asis produkto kriterijus: „Dalyvauta Egmonto grupės (Pasaulinės finansinės žvalgybos padalinių organizacijos) organizuojamuose plenariniuose posėdžiuose (vnt.)“. Buvo planuota 1, įvykdyta – 0. Įvykdymo procentas – 0. Egmonto grupės plenarinis posėdis vyko 2008 m. gegužės mėn. Pietų Korėjoje. Įvertinus su kelione į Pietų Korėją susijusias dideles finansines išlaidas, FNTT atstovai jame nedalyvavo.

3-iojo tikslo rezultato kriterijus: „*Padidėjęs operatyvinėmis priemonėmis išaiškintų ikiteisminių tyrimų skaičius, palyginant su praėjusiais metais (3,6 proc. nuo praėjusių metų rezultatu)*“. **Buvo planuota –227, įvykdyta – 285. Įvykdymo procentas – 125,55.**

4-ojo tikslo rezultato kriterijus: „*Savalaikis objektų tyrimas ir specialisto išvadų pateikimas, užtikrinantis efektyvesnę nusikalstamų veikų finansų sistemai atskleidimą*“ (atliktų ūkinės finansinės veiklos tyrimų ir pateiktų specialisto išvadų skaičiaus santykis su gautų užduočių tyrimams atlikti skaičiumi (proc.)). Buvo planuota – 91, įvykdyta – 99,75. Įvykdymo procentas – 109,62.

Vykdamas programos 4 tikslą nevysiškai įvykdytas 2-asis produkto kriterijus: „*Objektų tyrimo specialistų išaiškintų nuslėptų mokesčių sumos padidėjimas (tūkst. Lt)*“ (žiūrėti 1 priedą „Vertinimo kriterijų efekto, rezultato ir produkto 2008 m. suvestinė“). **Buvo planuota 30 000, įvykdyta – 28 389. Įvykdymo procentas – 94,63.** Produkto kriterijus neįvykdytas todėl, kad 2008 metais atliktuose ūkinės finansinės veiklos tyrimuose nemažą dalį sudarė jokios realios veiklos nevykdančių asmenų tyrimai, taip pat tyrimai, susiję su Europos Sąjungos teikiamos finansinės paramos lėšų neteisėtu gavimu ir panaudojimu, kuriuose mokesčiai nėra apskaičiuojami. Vieni iš tyrimų – darbo užmokesčio išmokėjimas pagal neoficialius žiniaraščius

(įvairūs atlyginimų mokėjimo „vokeliuose“ atvejai), kurių metu nustatyti nesumokėtų į valstybės biudžetą mokesčių dydžiai yra žymiai mažesni lyginant su kitais nusikaltimais finansams. Didelę dalį tyrimų (apie 30 %) sudaro ūkinės finansinės veiklos tyrimai, atlikti ne pagal FNTT, o pagal kitų teisėsaugos institucijų (daugiausia Policijos departamento struktūrinių padalinių) pateiktas užduotis tiriant nusikaltimus ir baudžiamuosius nusižengimus nuosavybei, turtinėms teisėms ir turtiniams interesams bei ekonomikai ir verslo tvarkai, kurių metu žala valstybės biudžetui dažnai nėra nustatinėjama.

5-ojo tikslo rezultato kriterijus: *„Užtikrinti efektyvesnę nusikalstamų veikų tyrimą gerinant darbuotojų darbo vietų aprūpinimą kompiuterinę ir programine technika (kompiuterinės technikos skaičiaus santykis su darbuotojų skaičiumi)“*. Buvo planuota – 0,9, įvykdyta – 0,97. Įvykdymo procentas – 107,8.

6-ojo tikslo rezultato kriterijus: *„Nusikalstamų veikų susijusių su ES ir užsienio valstybių finansinės paramos gavimu ir panaudojimu, daromo neigiamo poveikio finansų sistemai sumažėjimas (Nusikalstamų veikų, kuriomis padaryta arba galėjo būti padaryta žala ES arba valstybės biudžetui bendros sumos (Lt) santykis su Lietuvos ES paramos suma (Lt) (proc.)“*. **Buvo planuota – 0,2, įvykdyta – 0,2. Įvykdymo procentas – 100.**

7-ojo tikslo rezultato kriterijus: *„Bus ugdomi tarnybos darbuotojų administraciniai ir profesiniai gebėjimai, įgalinantys efektyviau vykdyti valstybės finansų sistemos ir EB finansinių interesų apsaugą nuo kriminalinio poveikio (proc. nuo dirbančiųjų)“*. **Buvo planuota – 20, įvykdyta – 78,77. Įvykdymo procentas – 393,85.**

Šiame tikslė neįvykdytas 1-ojo uždavinio *„Administracinių ir profesinių gebėjimų ugdymas“* 5-asis ir 6-asis produkto kriterijai (žiūrėti 1 priedą „Vertinimo kriterijų efekto, rezultato ir produkto 2008 m. suvestinė“):

5-asis produkto kriterijus: *„FNTT pareigūnų, apmokytų dirbti su analitine programine įranga iš pagal NNKNP programos priemonių plano priemonę Nr. 7.1 skaičius (vnt.)“*. **Buvo planuota – 20, įvykdyta – 8. Įvykdymo procentas – 40.**

6-asis produkto kriterijus: *„FNTT pareigūnų, dalyvavusių stažuotėse (mokomuosiuose vizituose) Europos Sąjungos šalių finansinės žvalgybos padalinius pagal NNKNP programos*

priemonių plano priemonę Nr. 7.2 (vnt.)“. **Buvo planuota – 20, įvykdyta – 1. Įvykdymo procentas – 5.**

Šie produkto kriterijai neįvykdyti, nes, vykdant Nacionalinės narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos 2004–2008 metų programos įgyvendinimo 2008 metų priemonių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. gruodžio 19 d. nutarimu Nr. 1404 (Žin., 2007, Nr. 138-5672), už kurias atsakinga FNTT (7.1 ir 7.2) programą, bendras preliminarus lėšų poreikis 2008 metams numatytas 240 tūkst. litų. Tačiau minėtos programos priemonėms vykdyti 2008 metais FNTT buvo skirta tik 40 tūkst. Lt.

Šiame tikslė neįvykdytas 2-ojo uždavinio („Viešųjų ryšių vystymas“) 2-asis produkto kriterijus: „Organizuotų visuomenės nuomonės apklausų apie FNTT skaičius (vnt.) (žiūrėti 1 priedą „Vertinimo kriterijų efekto, rezultato ir produkto 2008 m. suvestinė“). Dėl techninių–programinių problemų ir prarastų duomenų visuomenės nuomonės apklausos 2008 m. atlikti neįmanoma. Šią priemonę, išsprendus techninius klausimus, numatoma įgyvendinti 2009 metais.

Taip pat šiame tikslė nepasiektas 3-iojo uždavinio („Institucijos materialinis techninis aprūpinimas“) 1-asis produkto kriterijus: „Įsigyto ilgalaikio turto kiekis (proc. nuo planuoto biudžetinais metais) (žiūrėti 1 priedą „Vertinimo kriterijų efekto, rezultato ir produkto 2008 m. suvestinė“). **Buvo planuota – 100, įvykdyta – 98,23. Įvykdymo procentas – 98,23.** Šis kriterijus nevisiškai įvykdytas, nes, vykdant viešųjų pirkimų procedūras, kai kuriam ilgalaikiam turtui buvo pasiūlytos mažesnės kainos negu planuota.

8-ojo tikslo rezultato kriterijus: „*Turto, į kurį laikinai apribotos nuosavybės teisės, vertės, savanoriškai valstybei atlygintos žalos ir skirtų baudų bendros sumos santykis su atskleistų nuslėptų mokesčių sumos (proc.)“.* Buvo planuota – 65, įvykdyta – 258,08. Įvykdymo procentas – 397,04.

Nepasiektas šio tikslo 1-asis produkto kriterijus: „*Atskleistų nuslėptų mokesčių sumos (Lt) padidėjimas (0,5 proc. nuo praėjusių metų rezultatu)“.* **Buvo planuota 49 191 392 Lt, įvykdyta – 33 034 606 Lt. Įvykdymo procentas – 67,15** (žiūrėti 1 priedą „Vertinimo kriterijų efekto, rezultato ir produkto 2008 m. suvestinė“). Šis produkto kriterijus nevisiškai įvykdytas, nes konkrečioje baudžiamojoje byloje ikiteisminio tyrimo metu išaiškinta nuslėptų mokesčių suma į statistiką įtraukiama tik gavus specialisto išvadą. Per 2008 metus Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos pareigūnai paskyrė 571 užduotį specialisto išvadai pateikti, dalies užduočių atlikimas persikėlė į 2009 metus. Nors per praėjusius metus nuslėptų mokesčių išaiškinta

mažiau nei per 2007 metus, tačiau daugiau kaip 1,4 mln. Lt didesnė atlygintos žalos suma (savanoriškai ikiteisminio tyrimo metu ir pagal BK 38 str. kartu). Šie statistiniai rodikliai rodo intensyvų ikiteisminio tyrimo pareigūnų darbą. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybai priskirta funkcija atskleisti ir tirti nusikalstamas veikas ir kitus teisės pažeidimus, susijusius su Europos Sąjungos ir užsienio valstybių finansinės paramos lėšų gavimu ir panaudojimu. Per 2008 metus vykdant minėtą funkciją, pareigūnų atliekamuose tyrimuose ES finansavimo paramos lėšų dydis sudaro daugiau kaip 84,4 mln. Lt, nustatytas neišmokėtas finansinės paramos lėšų dydis – per 10,9 mln. Lt. Nustatyta valstybės biudžetui padaryta žala viršija 7,1 mln. Lt.

Taip pat šiame tikslu nepasiektas 2-asis produkto kriterijus: *„Turto, į kurį laikinai apribotos nuosavybės teisė, vertės ir savanoriškai valstybei atlygintos žalos ir skirtų baudų sumos (Lt) padidėjimas (0,5 proc. nuo praėjusių metų rezultatu). Buvo planuota 96 428 168 Lt, įvykdyta – 85 256 226 Lt. Įvykdymo procentas – 88,41* (žiūrėti 1 priedą „Vertinimo kriterijų efekto, rezultato ir produkto 2008 m. suvestinė“). 2-asis produkto kriterijus nevisiškai įvykdytas, nes turto, į kurį laikinai apribotos nuosavybės teisės, užtenka išaiškintiems nuslėptiems mokesčiams atlyginti. Vadovaujantis LR BPK 151 str., asmenims gali būti laikinai apribotos nuosavybės teisės į turtą siekiant užtikrinti civilinį ieškinį. Todėl didesnei sumai nei nustatyta žala (pareikšti civiliniai ieškiniai) nėra pagrindo apriboti nuosavybės teisių. Kadangi išaiškinta mažiau nuslėptų mokesčių, atitinkamai ir turto, į kurį turėtų būti laikinai apribotos nuosavybės teisės, vertė turi būti mažesnė. Be to, ikiteisminių tyrimų metu buvo atlyginta daugiau kaip 12,6 mln. Lt žala.

81 programa „Specialioji lėšų, gaunamų už teikiamas paslaugas, administravimo programa“. Ši programa turi 1 tikslą:

1 tikslas – „Užtikrinti baudžiamojo proceso dalyviams LR baudžiamojo proceso kodekso 181 ir 218 straipsniuose įtvirtintą teisę susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga ir daryti jos kopijas“

Tikslo rezultato kriterijus: *„Užtikrinti baudžiamojo proceso dalyviams papildomų paslaugų teikimą bei jų kokybę (proc. nuo poreikio)“*. Buvo planuota – 100, įvykdyta – 100. Įvykdymo procentas –100.

50.2 programa „Specialioji pereinamoji laikotarpio institucijų plėtros priemonės programa“. 2008 m. ši programa yra įgyvendinta ir 2009 m. nebus vykdoma. Ši programa turėjo vieną tikslą:

1 tikslas – „Užtikrinti nusikalstamų veikų, susijusių su ES ir užsienio valstybių finansinės paramos lėšų gavimu ir panaudojimu, prevenciją, atskleidimą ir tyrimą“.

Tikslo rezultato kriterijus: „*Pagerėjęs nusikalstamų veikų išaiškinamumas (baigtose ikiteisminio tyrimo bylose) (5 proc. nuo praėjusių metų rezultatu)*“. Buvo planuota – 4512, įvykdyta – 6209. Įvykdymo procentas –137,61.

Šios programos įgyvendinimas vyko dviem etapais: investicijų (įsigyta specialioji operatyvinė technika) ir „Dvynių“. Įgyvendinant „Dvynių“ dalį 2007 m. gegužės 22 d. pasirašyta vienu metų sutartis Nr. 2005/017-494-02-01-0002 su Graikijos finansų ir ekonomikos ministerijos Specialiųjų finansinių tyrimų tarnyba, o jaunesniu partneriu pasirinkta Švedijos mokesčių agentūra.

Sutarties vykdymo metu sukurta rizikos vertinimo metodika, atliktas mokymo poreikių vertinimas bei parengta mokymų strategija. Be to, buvo organizuoti personalo mokymai. Surengti 2 mokomieji vizitai į Graikiją, kuriuose dalyvavo 10 pareigūnų, bei 8 seminarai, kuriuose iš viso dalyvavo 312 Lietuvos ekspertų. Šiuose renginiuose dalyvavo tiek teisėsaugos, tiek už ES projektų administravimą atsakingų institucijų atstovai.

Tarpinstitucinių programų ir kitų projektų įgyvendinimas

2008 m. Tarnyba vykdė priemones, numatytas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006–2008 metų programoje, Nacionalinės nusikaltimų prevencijos ir kontrolės, Nacionalinės narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos, Nacionalinės kovos su korupcija programose, dalyvavo vykdant priemones, numatytas Valstybės alkoholio kontrolės, Valstybinės moterų ir vyrų lygių galimybių, Nacionalinės Lisabonos strategijos programose. Šios priemonės buvo detalizuotos VRM 2008 metų veiklos pagrindinių priemonių plane (patvirtintame vidaus reikalų ministro įsakymais: 2008 m. sausio 3 d. Nr. 1V-2, 2008 m. kovo 19 d. Nr. 1V-97, 2008 m. liepos 10 d. Nr. 1V-263 ir 2008 m. gruodžio 5 d. Nr. 1V-438) ir FNTT 2008 m. pagrindinių priemonių pusmečio planuose. Pažymėtina, kad dalis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006–2008 metų programos priemonių kartojasi kai kurių kitų Nacionalinių programų įgyvendinimo priemonių planuose.

Vyriausybės pirmaeilių darbų įgyvendinimo priemonėse FNTT kompetencijos klausimais įtraukta priemonė „**Parengti atitinkamų pinigų plovimo prevenciją reglamentuojančių Lietuvos Respublikos teisės aktų pakeitimų projektus**“ (LRV pirmaeilių darbų įgyvendinimo 56 priemonė, LRV programos įgyvendinimo 734 priemonė), kurios galutinis įvykdymo terminas (po perkėlimo) buvo numatytas 2008 metų II ketvirtyje. Vykdam šią priemonę buvo parengta nauja Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo redakcija, kurią Seimas priėmė 2008 m. sausio 17 d. Parengti ir 4 šį įstatymą įgyvendinantys teisės aktai – atitinkami LRV nutarimai, reglamentuojantys pinigų plovimo prevencijos priemonių įgyvendinimo sritį.

Be to, 2008 m. FNTT dalyvavo vykdam šias Vyriausybės programos įgyvendinimo priemonių plane patvirtintas priemones:

- **Įgyvendinti Valstybinės moterų ir vyrų lygių galimybių 2005–2009 metų programos, patvirtintos LRV 2005 m. rugsėjo 26 d. nutarimu Nr. 1042, priemones (LRV programos įgyvendinimo 10 priemonė).** Vykdam šią priemonę mokymuose dalyvavo 2 FNTT pareigūnai (2008 m. spalio 22 d. ir 23 d., kasdien po 4 akad. val.).

- **Įgyvendinti Nacionalinės narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos 2004–2008 metų programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2004 m. balandžio 8 d. nutarimu Nr. IX-2110, priemones (LRV programos įgyvendinimo 736 priemonė).** Minėtos programos įgyvendinimo priemonių plane, patvirtintame LR Vyriausybės 2007 m. gruodžio 19 d. nutarimu Nr. 1404, siekiant įgyvendinti Programos 26.7 punktą („Užtikrinti pinigų, gautų iš neteisėtos narkotikų apyvartos, plovimo prevencijos priemonių įgyvendinimą“) 2008 metais Tarnybos kompetencijos klausimais buvo numatytos 2 priemonės:

7.1. Stiprinti Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos administracinius gebėjimus (būtinus finansinės žvalgybos padaliniui, kurio statusą Lietuvoje turi Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba) pinigų, gautų iš neteisėtos narkotikų apyvartos, plovimo prevencijos priemonių įgyvendinimo srityje – mokyti šios tarnybos pareigūnus dirbti su analitine programine įranga (naudojama informacijai analizuoti ir keistis informacija su užsienio valstybių finansinės žvalgybos bei Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos padaliniais). Šiai priemonei buvo numatyta 140 tūkst. Lt, realiai skirti tik 38 tūkst. Lt.

Vykdam šią priemonę 8 FNTT pareigūnai mokyti dirbti su i2 programine įranga.

7.2. *Organizuoti pareigūnų, analizuojančių informacijos srautus, penkių dienų stažuotes (mokomuosius vizitus) į Europos Sąjungos valstybių finansinės žvalgybos padalinius, kad įgytų patirties, kaip įgyvendinti pinigų (gautų iš neteisėtos narkotikų apyvartos) plovimo prevencijos priemonės. Šiai priemonei buvo numatyta 100 tūkst. Lt, realiai skirti tik 2 tūkst. Lt.*

Vykdamas šią priemonę 1 PPPS pareigūnas dalyvavo JAV Narkotikų kontrolės departamento organizuotame seminare „Nusikalstamu būdu įgytų lėšų suradimas, išaldymas, areštavimas ir konfiskavimas“, kuris vyko 2008 m. birželio 16–20 d. Rygoje (Latvija).

Taip pat FNTT dalyvavo Nacionalinės nusikaltimų prevencijos ir kontrolės programos, patvirtintos LR Seimo 2003 m. kovo 20 d. nutarimu Nr. IX-1383, 2007–2009 metų priemonių plano įgyvendinime. Šiame plane pagal kompetenciją FNTT vykdė 4 priemones:

56 priemonė *„Įgyvendinti organizacines ir technines priemones, užtikrinančias efektyvesnę nusikalstamų veikų, susijusių su ES finansinės paramos lėšų neteisėtu gavimu ir naudojimu, atskleidimą ir tyrimą (įsigyti operatyvinės technikos, kompiuterinės ir organizacinės technikos, programinės įrangos, transporto priemonių)“.*

Šiai priemonei skirta ir panaudota 1 100 000 Lt. Vykdamas priemonę buvo įsigyti 106 kompiuteriai, programinė įranga ir licencijos (200 vnt. „MS Desktop“ platformų, 1 vnt. „MS Exchange Server“, 1 vnt. „Share Portal Server“, 1 vnt. „MS SQL Server“ 2008), organizacinė technika ir 2 automobiliai. Įsigytos organizacinės ir techninės priemonės turės teigiamą įtaką FNTT darbuotojų darbo veiksmingumui.

58 priemonė: *„Rengti Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos pareigūnų mokymą pinigų plovimo prevencijos klausimais (organizuoti pareigūnų stažuotes-mokomuosius vizitus užsienio valstybių teisėsaugos institucijose, dalyvavimą tarptautiniuose seminaruose ir konferencijose, rengti seminarus Lietuvoje)“.*

Vykdamas priemonę, 2008 m. FNTT pareigūnai aktyviai dalyvavo seminaruose ir mokymuose pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos klausimais.

59 priemonė: *„Siekiant kuo geriau įgyvendinti pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priemones, įsigyti kompiuterinės technikos ir programinės įrangos“.* Vykdamas priemonę, buvo įsigyta nauja darbo stotis.

Seimui 2008 m. sausio 17 d. priėmus naujos redakcijos Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymą, pasikeitus įstatymų įgyvendinamųjų teisės aktų bazei, šiuo

klausimu buvo modernizuota PPPSIS (perkelta FNTT IS iš RDBVS MS SQL SRV 2000 į MS SQL SRV 2008 x64. Adaptuotos FNTT IS visų sudėtinių dalių informacijos įvedimo, paieškos ir statistinės analizės formavimo bei pateikimo posistemės išnaudojant naujos RDBVS galimybes. Sukurtas neaktualių duomenų iškėlimo iš FNTT IS mechanizmas nepažeidžiant likusių aktualių duomenų sistemoje korektiškumo, teisingumo ir vientisumo).

60 priemonė: „Rengti Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos pareigūnų, atliekančių ES finansinių interesų apsaugą, mokymą (organizuoti stažuotes-mokomuosius vizitus užsienio valstybių teisėsaugos institucijose, dalyvauti tarptautiniuose seminaruose ir konferencijose, rengti seminarus Lietuvoje“. Vykdamas priemonę, 2008 m. FNTT pareigūnai aktyviai dalyvavo seminaruose ir mokymuose, susijusiuose su ES finansinių interesų apsauga.

▪ **„Įgyvendinti Lietuvos Respublikos nacionalinės kovos su korupcija programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. sausio 17 d. nutarimu Nr. IX-711, įgyvendinimo priemonių planą“ (LRV pirmaeilių darbų įgyvendinimo 55 priemonė).** Vykdydama šio plano 36(1) priemonę „Sudaryti teisinės prielaidas informacijai apie akcininkus kaupti. Parengti projektus teisės aktu, kurie reglamentuotų duomenų apie akcininkus ir jų turimas akcijas kaupimo pagrindus, nustatyti duomenų bazės tvarkytoją, kaupiamus duomenis, duomenų atnaujinimo tvarką, duomenis teikiančius asmenis ir duomenis naudojančias institucijas“ FNTT 2008-02-29 raštu Nr. 25/12-4-1217 Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos sekretoriui pateikė savo nuomonę dėl bendrovių akcininkų identifikavimo tikslingumo, reikalingos kaupti informacijos pobūdžio ir informacijos teikimo subjektų. Už šios priemonės galutinį įgyvendinimą atsakinga Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija.

Vykdydama Nacionalinės Lisabonos strategijos įgyvendinimo programos, patvirtintos LRV 2005 m. lapkričio 22 d. nutarimu Nr. 1270, plano tarpinę priemonę („Vykdyti efektyvią nelegalaus darbo prevenciją plėtojant tarpinstitucinio kontrolinio darbo koordinavimą“, kurios koordinatore nelegalaus darbo prevencijos srityje paskirta Valstybinė darbo inspekcija), Tarnyba dalyvauja Nelegalaus darbo reiškinių atsiradimo sąlygų nagrinėjimo ir jo kontrolės centrinės koordinavimo grupės (kuriai vadovauja vyriausiasis valstybinis darbo inspektorius) darbe. Ši grupė 2008 metais dirbo pagal patvirtintą Nelegalaus darbo reiškinių nagrinėjimo ir jo prevencijos pagrindinių krypčių planą. Grupės posėdžiuose buvo aptariami pasiekti rezultatai, derinamos pozicijos dėl vienodo pažeidimų traktavimo, nustatomos

problemos ir priimami sprendimo būdai nelegalaus darbo kontrolės srityje. Bendradarbiaujant teritorinių padalinių lygmeniu pagal kompetenciją buvo nustatomi tikrintinų ūkio subjektų prioritetai, vykdomos įvairios priemonės (kurių tikslas – atskleisti bei iširti nelegalaus darbo apraiškas ir vykdyti jų prevenciją), atliekami bendri ūkio subjektų patikrinimai, vykdomos kitos kovos su nelegalaus darbo apraiškomis priemonės. Siekiant ugdyti visuomenėje nepakantumą nelegalaus darbo apraiškoms apie nustatytus nelegalaus darbo ir mokėjimo „vokeliuose“ atvejus ir asmenims gresiančią atsakomybę už nelegalaus darbo naudojimą buvo teikiama informacija žiniasklaidos priemonėmis.

Tarnybos pareigūnai per 2008 metus patikrino 89 juridinius ir fizinius asmenis, nustatė 21 nelegaliai dirbusį asmenį, pradėjo 28 ikiteisminius tyrimus. Nemažai dėmesio skiriama ir nusikalstamų veikų, susijusių su atlyginimų mokėjimu „vokeliuose“, atskleidimui ir tyrimui. Apie nustatytus apgaulingo darbo užmokesčio mokėjimo faktus buvo pateikti 7 pranešimai šalies centrinėms informavimo priemonėms (Klaipėdos, Tauragės apskričių skyrių) ir 4 pranešimai apie nustatytus apgaulingus darbo faktus buvo paskelbti regioninėje žiniasklaidoje (1 – Alytaus, 2 – Tauragės ir 1 – Panevėžio apskričių skyrių).

Valstybės tabako kontrolės programos įgyvendinimo 2007–2010 metų priemonių plane (patvirtintame 2007 m. spalio 17 d. LRV nutarimu Nr. 1117) Tarnyba kartu su kitomis valstybės institucijomis yra atsakinga už antrosios priemonės vykdymą (jos tikslas – įgyvendinti ekonomines rinkos kontrolės priemones, 2.1 uždavinys – plėtoti rizikos valdymo sistemą tabako gaminių kontrabandos prevencijos ir užkardymo srityje, 2.1.1 priemonė – plėtoti eksportuojamų ir importuojamų tabako gaminių (iš jų kontrabandinių) stebėsenos ir rizikos valdymo sistemą, kompiuterizuoti duomenų kaupimo ir keitimosi jais su kitomis valstybės tarnybomis ir tarptautinėmis organizacijomis procesus visose Lietuvos muitinės įstaigose, vykdytojai – Muitinės departamentas, Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba, Policijos departamentas).

Patvirtintų asignavimų panaudojimas

2008 metams Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybai buvo skirta **29 119 000 Lt**, vėliau patikslintas biudžetas sudarė **29 122 100 Lt** (arba 10,1 % daugiau negu 2007 metais), iš jų darbo užmokesčiui buvo skirta **18 017 000 Lt** (arba 16,37 % daugiau negu 2007 metais), turtui įsigyti – **2 423 000 Lt**. Projektui „*FNTT administracinių gebėjimų stiprinimas ugdant*

darbuotojų anglų kalbos įgūdžius“ 2008 metais skirta **367 911 Lt**, iš jų **210 519 Lt (57,22 proc.)** sudarė Europos Sąjungos finansinės paramos lėšos.

Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšos 2008 metais buvo skirtos dviejų patvirtintų programų priemonėms vykdyti:

- „Nusikalstamų veikų finansų sistemai atskleidimas ir ikiteisminis tyrimas, mokesčių išieškojimo priemonių vykdymas“ (**05 programa**). Programai vykdyti buvo skirta **29 112,1 tūkst. Lt. Ji yra pagrindinė ir tęstinė**. Programa turi 8 tikslus.

- „Specialioji lėšų gaunamų už teikiamas paslaugas, administravimo programa“ (**81 programa**). Šiai programai vykdyti yra skirta **10 tūkst. Lt**. Programa yra tęstinė ir turi 1 tikslą.

- **2008 m. buvo tęsiama** „Specialioji pereinamojo laikotarpio institucijų plėtros priemonės **50.2** programa“. Programa turėjo 1 tikslą.

05 programos „Nusikalstamų veikų finansų sistemai atskleidimas ir ikiteisminis tyrimas, mokesčių išieškojimo priemonių vykdymas“ priemonėms vykdyti buvo parengti ir vykdomi **2** investiciniai projektai:

- **Investicinis projektas „Ilgalaikio turto įsigijimas“**. Šiam projektui **2008 metais buvo skirta 1823 tūkst. Lt**.

- **Buvo tęsiamas investicinis projektas „Administracinio pastato Vilniuje, Šermukšnių g. 3 / Kaštonų g. 6, rekonstravimas įrengiant VI aukštą–mansardą“**, projekto pradžia **2006 m.**, pabaiga – **2008 m.** Projektui užbaigti buvo skirta **617,4 tūkst. Lt**.

IV. ARTIMIAUSIO LAIKOTARPIO INSTITUCIJOS VEIKLOS PRIORITETINĖS KRYPTYS

2009 metų FNTT biudžeto asignavimai sudaro **25 187 000 Lt**, iš jų darbo užmokesčiui skiriama **17 389 000 Lt**, turtui įsigyti – **350 000 Lt**. 2009 metais numatoma vykdyti **2** programas:

- **05 pagrindinę programą** „Nusikalstamų veikų finansų sistemai atskleidimas ir ikiteisminis tyrimas, mokesčių išieškojimo priemonių vykdymas“, kuriai skirta **25 177 000 Lt**;

- **81 programą** „Specialioji lėšų, gaunamų už teikiamas paslaugas, administravimo programa“, kuriai skirta **10 000 Lt**.

Tarnybos veikla 2009 m. bus nukreipta į veiklos metodų tobulinimą ir tuo pačiu finansinių nusikaltimų neigiamo poveikio valstybės finansams mažinimą, efektyvų nusikalstamų veikų atskleidimą bei tyrimą, efektyvią Europos Sąjungos ir užsienio valstybių finansinės paramos lėšų apsaugą nuo neteisėto gavimo ir panaudojimo, atitinkančios tarptautinius standartus pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos sistemos šalyje kūrimą. Bus siekiama, kad visos vykdomos priemonės didintų nusikaltimų prevencijos ir kontrolės sistemos veiksmingumą ir kurtų šalyje saugesnę aplinką.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, veiklos programoje konstatavusi, kad svarbiausias uždavinys yra ekonominės krizės ir jos pasekmių suvaldymas, 2008 m. gruodžio mėn. sparčiai vykdė mokesčių reformą, keisdama mokestinius teisės aktus: padidino akcizo mokestį kai kurioms plataus vartojimo prekėms, pelno mokestį, PVM ir kt. Be to, Lietuvos įmonių veiklą palietė pasaulinė ekonominė krizė. Ekonominė krizė darys neigiamą įtaką ūkinei ir komercinei veiklai, rinkos santykiams. Kaip rodo praktika, pablogėjus ekonominei ir socialinei situacijai galimi kokybiniai nusikalstamumo pokyčiai finansų srityje. Prognozuotina, kad didės šešėlinės ekonomikos mastai, siekiant išvengti mokesčių, bus dažniau bandoma apeiti įstatymus, neteisėtai susigrąžinti pridėtinės vertės mokestį, nemokėti į valstybės biudžetą kitų mokesčių.

Padidinus PVM bei atsisakius šio mokesčio lengvatinių tarifų tikėtina, kad organizuotos asmenų grupės sieks įtakos naujose veiklos srityse, anksčiau nepriskirtose prie rizikingų veiklos sričių. Padidintas pelno mokestis gali turėti įtakos ūkio subjektų prekybos sandorių su lengvatinio apmokestinimo zonose registruotomis kompanijomis imitavimui, t.y. pinigų už tariamus sandorius pervedimui, kurie vėliau išgryninti parsivežami iš užsienio. Kitas būdas išvengti pelno mokesčio – įvairių organizuotų asmenų grupių įkurtų labdaros organizacijų, sporto klubų tariamas rėmimas, kada už tam tikrą mokestį didžioji dalis pervestų pinigų yra gražinama „rėmėjui“. Padidinus akcizo mokesčius tikėtina, kad padidės kontrabandinių degalų, alkoholinių gėrimų bei tabako gaminių kiekis Lietuvos rinkoje. Gali didėti atlyginimo „vokeliuose“, dvigubos buhalterijos atveju.

Prognozuojama, kad daugės atvejų, kai asmenys nurodytoms nusikalstamosioms veikoms daryti naudosis fiktyvių, naudojamų neteisėtai veiklai nuslėpti, įmonių vardu. Nurodytos nusikalstamos veikos (ypač PVM sukčiavimas) gali pasireikšti įvairiose pramonės ir verslo srityse: statybos darbų, prekybos naudotais automobiliais, įvairių paslaugų ir darbų srityse, ne pelno siekiančių organizacijų, turinčių labdaros ir paramos gavėjų statusą, veikloje; akcizais apmokestinamų prekių (naftos produktų, ypač mazuto prekybos sektoriuje); trašų ir chemikalų, naudojamų žemės ūkyje, prekybos ir kituose sektoriuose; didmeninės prekybos nešaldyta mėsa ir žuvimi srityje.

Lietuvos nacionalinio saugumo strategija kaip vieną iš rizikos veiksnių ir galimų pavojų Lietuvos saugumui įvardija pinigų plovimą. „Nešvarių“ pinigų srautai, ypač kai jie legalizuojami dideliais kiekiais, gali pakirsti finansų sistemos stabilumą, sukelti nepasitikėjimą ja ir grėsmę vidaus rinkai. Lietuvos Respublikos Vyriausybė savo programoje akcentavo, kad ekonominės krizės metu ypač svarbu užtikrinti valstybės finansų sistemos stabilumą. Todėl bus siekiama ir toliau tobulinti nacionalinę pinigų plovimo prevencijos sistemą bei imtis priemonių, užtikrinančių jos tinkamą funkcionavimą, vykdant veiklą, apibrėžtą Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatyme. Prioritetinis dėmesys bus skiriamas pinigų plovimo nusikalstamosioms veikoms atskleisti bei tirti ir prevencinėms priemonėms, užkertančioms kelią šiems nusikaltimams, vykdyti. Bus stiprinamas LR operatyvinės veiklos įstatyme numatytų metodų įgyvendinimas, siekiant gauti objektyvią informaciją apie padėtį šalies bankiniame sektoriuje. Gaunamų iš kredito įstaigų pranešimų analizės metu ypatingas dėmesys bus skiriamas informacijai apie grynųjų pinigų išmokėjimą, užsienio valiutos pardavimą bei negrynųjų pinigų pervedimą į užsienio valstybės atrinkti ir analizuoti. Be to, analitinė veikla pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos srityje bus nukreipta fiktyvių Lietuvos ir kitų šalių įmonių neteisėtai veiklos aiškinti, tarptautinio sukčiavimo atvejų, užsienio fizinių asmenų bei lengvatinės prekybos kompanijų, turinčių sąskaitas Lietuvos kredito įstaigose, neįprastos veiklos bei ryšių su Lietuvos ūkio subjektais ir elektroninių pinigų sistemų panaudojimo nusikalstamos veiklos ir tranzitinių srautų per Lietuvoje veikiančius bankus analizei atlikti. Atsižvelgiant į naująją teisinę bazę, reguliuojančią pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos klausimus, bus planuojami ir vykdomi subjektų, įgyvendinančių pinigų plovimo prevencijos priemones, darbuotojų mokymai, teikiama reikalinga metodinė pagalba.

Įgyvendinant Vyriausybės programos nuostatas viešojo saugumo srityje bus įgyvendinamos priemonės ikiteisminio tyrimo efektyvumui didinti. Stiprinama kova su organizuotu nusikalstamumu, išskirtinį dėmesį skiriant pinigų plovimo ir nusikalstamų grupuočių ekonominio pagrindo sunaikinimui.

Atitinkamas dėmesys pagal finansines galimybes bus skiriamas informacinėms technologijoms vystyti, padalinių materialinei ir techninei bazei stiprinti. Tačiau žymiai sumažinti asignavimai investicijoms turės neigiamos įtakos pareigūnų, vykdančių Europos Sąjungos paramos lėšų apsaugą nuo nusikalstamo poveikio, įgyvendinančių pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priemones, atskleidžiančių bei tiriančių finansinius nusikaltimus šiuolaikinėmis informacinėmis technologijomis, aprūpinimui atitinkama įranga.

Siekiant tobulinti kovą su PVM sukčiavimu ir kitais nusikaltimais finansų sistemai bus siekiama veiksmingiau bendradarbiauti tarpinstituciniu lygmeniu, plėsti ryšius su užsienio partneriais, kuo daugiau naudotis Europos kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) galimybėmis.

Pagal finansines galimybes atitinkamas dėmesys bus skiriama FNNTT pareigūnų kvalifikacijai Lietuvoje bei užsienyje kelti.

Daug dėmesio bus skiriama teisėkūros klausimams.

Prioritetinis Tarnybos dėmesys ir toliau bus sutelktas operatyvinėms pozicijoms stiprinti atskleidžiant ir tiriant nusikalstamas veikas, darančias didžiausią žalą valstybės biudžetui ir labiausiai kenkiančias Lietuvos tarptautiniam įvaizdžiui ir susijusias su:

- didelės vertės pridėtinės vertės mokesčio (PVM) įgijimu iš valstybės biudžeto ar jo išvengimu apgaule;
- Europos Sąjungos paramos lėšų neteisėtu gavimu ir panaudojimu;
- nusikalstamu būdu įgytų pinigų ar turto legalizavimu.

